

IDŐUTAZÁS A 2010-BEN 100 ÉVES DÉLMAGYARORSZÁGGAL: 1970 (61. RÉSZ)

„Alulról is, fölülről is támad a víz”

Harminkilenc hét múlva lesz 100 éves az 1910. május 22-én útjára bocsátott Délmagyarország. Lapunk e jubileuma alkalmából, mintegy visszazárlásként, időutazásra hívjuk olvasóinkat: hétről hétre egy-egy esztendő újságtermését átlapozva fölillantjuk, milyennek láttatta a világot, az országot, a régiót, Szegedet – a Délmagyarországot. A magyar vidék legpatinásabb lapja sorozatának hatvanegyedik állomása: 1970.

CSONGRÁD MEGYE
ÚJSZÁSZI ILONA

„Három hónapon keresztül a belvizek okoztak gondokat az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság területén, most pedig a folyók áradása szorítja munkára az embereket” – írja április 9-én „T. B.”.

ÖRKÖDÉS A FOLYÓK GÁTJAIN.

„Éjjel-nappal kézzel a vízre lendülnek szombat óta a homokzsákok a Tisza alpári nyári gátján. Félézer ember védi a 13 kilométer hosszúságú gátat” – írja és fotózza is Horváth Dezső, április 14-én.

„Egy méterrel a nagy árvíz szintje felett – Védekezés a Tisza délalpári gátjain” – április 15-én már ez „T. B.” tudósításának címe. A fotón: „rözséművekkel erősítik a Tisza gátjait”.

APADÁS UTÁN ÁRADÁS. „Lassú apadás a Tiszán. Szegednél 15 centiméterrel csökkent a vízszint – Jön a zöldár?” – kérdezi a tudósító április 19-én.

„Újból árad a Tisza – Szegednél egy nap alatt tízcentis az emelkedés. Megszűnt a bel-

vízvédelmi készütség” – tudatja ugyancsak „T. B.” 21-én. „Árhullámrekord Szegednél”: a levonuló „árhullám elérte ideai rekordját, 831 centiméter. Huszonkilenc év óta nem volt ilyen magas vízállás, mely csupán 24 centivel alacsonyabb az 1941. május 12-én tetőzött emlékezetes zöldárnál” – nyilatkozta április 22-én lapunkban „dr. Vágási István”, az ATIVIZIG osztályvezetője. Nehezíti a helyzetet, hogy „a belvízhelyzet mitsem javul: január 6. óta egyfolytában II. fokú belvízvédelmi készütség van”.

„Küzdelem a víz ellen – Emberek és gépek a gátakon. Tetőzik a Maros” – lesz május 19-én ismét címlapsztori a víz. „Elővigyázatosságból kiürítették Apátfalvát és Magyarcsanakot” szól a május 21-i krónika. Egy nappal később Somogyi Károlyné a megfigyelő helikopter fedélzetéről készült képeivel mutatjuk meg a veszedelmet: „a Maros mentén mindenütt hatalmas víztükrök látszanak”.

„Az emberek legyőzték a makói nagy buzgárt” – tudatjuk 23-án, mikor az az elsőszámú hír, hogy „A Maros árhulláma a Tiszához ért”. Helyszíni tudósítást ad Morvay Sándor és Horváth Dezső a makói éjszakáról, a város kiürítéséről is.

LÁTOGATÓK, JELENTÉSEK. „Fock Jenő, a Minisztertanács elnöke és Biszku Béla, az MSZMP KB titkára, a Politikai Bizottság tagja” „megtekintette a marosi és tiszai árvédekezést” – kezdődik a május 26-án már az egész címlapot elfoglaló összeállítás.

Riporterünk, Horváth Dezső ekkor a jobb partra látogat: fakadó vizeket lát Algyőn, töltéserősítést a tápéi védővonalon.

„Jelentések az árvízvédelemről” – születik május 27-én az új műfaj, amikor a háromkolumnás összeállításból is kitűnik, hogy „A védekezés legfontosabb feladata: a szegedi töltések erősítése”. „A tiszai vízszint elérte az 1932-es maximumot” – jelentjük 28-án. „A Tisza 937 centiméter. A Maros enyhén

Májusvég: munkában a könnyűbúvárok a belvárosi rakpartnál. FOTÓK: SOMOGYI KÁROLYNÉ

árad. Jól halad a partművek építése” – sorjáznak május 30-án a tények, mikor a címlapot elfoglalja, hogy „Czinege Lajos honvédelmi miniszter megtekintette a szegedi védekezést”.

„Mindre kiterjedő figyelem a tiszai védekezésben” –

Antal is ellátogat a vészhelyre.

A június 5-i árvízi krónika szerint: „Továbbra is nagy erőt és éber figyelmet követelnek a gátak. Mind több helyen várható szivárgás. Buzgárokat fojtottak el Csongrád körül.

Arcél: Csepj József (1931–1996). A lapunkban 1996. december 13-i nekrológ szerzőjétől. Bálint Gyula Györgytől megtudjuk „Csepj József „Balástyán született 1931-ben, szülei agrárproletárok, később földhöz jutottak, majd télesztágot. Nyolcan voltak testvérek. Tanonc volt bográri- és kovácsmesterek mellett, majd asztalos szakmunkásvizsgát tett. Ez akkorig elég volt ahhoz, hogy 1949-ben a Délmagyarországnál – néhány hónapos gyakornokság után – hivatásos újságíró legyen. Két év múlva a Fejér Megyei Néplaphoz irányították át, majd katona lett, katonatiszt, 54-ben alhadnagyként szerelt le és visszatért a Délmagyarhoz, ahonnan 1969-ben átkérte magát a Csongrád Megyei Hirlaphoz. Továbbra is mezőgazdasággal foglalkozott, 1976-ban a lap makói mutációjának lett a vezetője, ahol tíz évet töltött. Egészsége közben megromlott, (...) nyugdíjazták. A szíve vitte el, viharos-hirtelen távozott szerettei köréből.”

fogja össze a főcím a május 31-i három oldalas összeállítást, melyből kiderül: „Közleg a tetőzés...”

REKORDOK ÉS NEHÉZSÉGEK. „A Tisza új rekordja: 960 centiméter” – írjuk június 3-án, mikor „Visszaköltözhetnek a Maros mentiek”. Szeged országgyűlési képviselője, Apró

Algyőn kiürítették a parti házsorokat”.

„Rendkívül lassú az apadás” – ez a június 6-i helyzet, mikor „Az esőzés megnehezítette a védekezést. Újabb helyeken kellett erősíteni a gátakat”. Horváth Dezső pedig állítja: „Alulról is, fölülről is támad a víz”, így aztán úr: az „Ár és sár!”

„Újabb vízutánpótlást kap

a Tisza” – kiáltjuk 13-án, mert „Áradnak a mellékfolyók – Védelmi készütség a belvizek miatt is”. „Ismét magas tetőzés ígérkezik a Tiszán. Minden mellékfolyó sok vizet hoz. Újból meg kell erősíteni Szegeden a belvárosi támfalat” – soroljuk egy nap múltán a változásokat.

„A Tisza gátjait már 120 napja terheli a magas víz” – összegzünk június 18-án. Egy nap múlva meg az a következtetés, hogy „Június végéig is eltart a magas vízállás. Harmincezer holdnyi szántóföldet borít víz. Elkészült a szegedi iparkörzetet védő töltés. Tizenöt ezren a gátakon.”

Kádár Jánost is Szegedre hozza az ár – 1964 februári megyebeli látogatása óta most először – tudósítunk június 24-én. Másnap ő is megtekinti a tiszai és marosi védekezést. Azt nyilatkozta „a sajtó munkatársainak”, és azzal biztatja az itt élőket, hogy „A párt és a nép egyesített ereje legyőzi a nehézségeket”.

Hogyan? Ezt foglalja össze lapunk június 27-én megjelenő, 12 oldalas különkiadása, az „Árvízi krónika”.

NAPI HÍREK

SCHIRILLA. „A Tisza vízének hőfoka Szegednél 0 fok, és a folyón a jég gyengén zajlik. Mindezek az adatok nem rémítették meg Schirilla Györgyöt, a Vasas sportolóját, az Európa-hírű szupermaratonit futót, hogy újabb bravúrját végrehajtsa. Negyed három után indult el a Hungária Szálló felől, és (...) átúszta a jeges Tiszát” (január 3., szombat).

SVENT-GYÖRGYI. „Szent-Györgyi Albert, a Nobel-díjas biológus mondott beszédet New Yorkban, az Amerikai Magyar Társaság felszabadulási emlékünnepeén. (...) Ez volt az első alkalom arra, hogy Szent-Györgyi Albert részt vett amerikai haladó magyar szervezetek ünnepségén” (március 10., kedd).

POSTAKÖZPONT. „Szegeden 300 millió forintos beruházással új postaközpont épül a Kossuth Lajos sugárút és a Lenin körút kereszteződésében.” A „Postai Tervező Iroda által tervezett 7, illetve 6 szintes korszerű” épület „alsó szintjén úgynevezett néma, automatákkal felszerelt postahivatalt rendeznek be” (március 12., csütörtök).

ÖSSZEDÖLT A MALOM. „A dorozsmai szélmalom halála. Összedőlt a sokat látogatott, sokat emlegetett ipari műemlékünk”, a dorozsmai szélmalom. „1821-ben építette a község Czékus nevezetű bírója” (május 7., csütörtök).

RÓZSA SÁNDOR ALGYŐN. „Móricz Zsigmond Rózsa Sándor című regényének tévéfilm változata forgatását Szinétár Miklós rendező irányításával tegnap kezdte meg a mintegy 300 tagú stáb” – Algyőn, az árvíz miatt elhagyott házak között, a Szent István utcában (július 15., szerda).

PUSZTASZER. „Régészeti felfedezés Pusztaszeren.” „Egy ismeretlen templom alapjai tünnek fel az eddig ismert romok alól” (augusztus 1., szombat).

OMEGA. „Kedden este a beatrajongók újból színpadon láthatták az Omega együttest. A Szegedi Textilművek Ifjúsági Klubjának mindkét előadásán táblás ház volt” (szeptember 10., csütörtök).

ÚJ FŐISKOLA. „Új felsőoktatási intézménnyel gyarapodott Szeged: tanérvnyitói ünnepi nyilvános ülésen megkezdte munkáját hazánk első élelmiszeripari főiskolája.” (október 1., csütörtök).

JÁTÉKTEREM. „Új presszó, játéktér nyílt Szegeden (...) az Oskola utcában”, a „Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat” volt irodájában. „A játéktérben sincs természetesen külön belépő, 60–70-en találhatják itt meg egyszerre szórakozásukat. Van itt egész sor flipper, pisztolyos reflexjáték...” (november 6., péntek).

Átadják a negyedik nyelvi labort

„Szegeden eddig három iskolában, a Radnóti, a Ságvári gimnáziumban és a tanárképző főiskolán működött nyelvi laboratórium” – rögzítjük december 10-én Somogyi Károlyné, most illusztrációs felvétele alatt. „Tegnap délután a Tömörkényi gimnáziumban munkába állt a legújabb, negyedik nyelvi laboratórium. A 400 ezer forintos költséggel épült, TESLA gyártmányú csehszlovák apparátus annak az elvnek áll szolgálatában, amely a korszerű nyelvtanulás legfőbb feladatának a beszédképzést tekint.”

Épül az algyői gázüzem

ALGYŐ. „A szegedi szénhidrogén-medence egyik legnagyobb jelentőségű építkezése – a gázüzem szerelése – jól halad” – írjuk Somogyi Károlyné felvételéhez október 15-én. „Mint képünk bizonyítja, helyükre kerültek a technológiai berendezések, a tartályokat összekötő csővezetékek, szivattyúk, motorok stb. (...) Részleges próbáira hamarosan sor kerül.”

„A tervek szerint 1 millió köbméter gázt 'dolgoznak fel' a gázüzem berendezései” – írjuk október 29-én, s ígérjük: „minden valószínűség szerint december első heteiben már rendeltetésszerűen működhet a gázüzem”.

